

Tartalomjegyzék

1. Előzmények

1.1.	Az EU alkotmányos alapja, az EK Egyezmény	2
1.2.	A kezdet évei	3
1.3.	A Fehér Könyv és az Egységes Európai Okmány	4
1.4.	A technikai akadályok megszüntetése: három eszköz	8

2. Az áruk szabad mozgása: definíciók

2.1.	Áruk	13
2.2.	Az áruk szabad mozgása: általános hatály	13
2.3.	Kivételek	14

3. Az Európai Unió jogrendje

3.1.	Az Európai Unió jogrendje: áttekintés	16
3.2.	Az áruk szabad mozgása: a legfontosabb törvények	18

4. Hatása a Kis és Középvállalkozásokra (KKV)

4.1.	Hozzáférés az európai piachoz	26
4.2.	A legnagyobb akadályok a KKV-k számára	28

5. Kilátások

5.1.	A belső piac stratégiája	30
5.2.	Javasolt új szabályok	32

6. Hogyan lehet a belső piacból származó előnyöket élvezni: ellenőrzési lista 33

1. Előzmények

Az Európai Unió története több, mint egy fél évszázadot ölel fel. Most csak röviden bemutatjuk az előzményeket. Elsősorban az áruk szabad mozgására összpontosítunk és különösen az ebben a tárgykörben történt legfontosabb fejleményeket mutatjuk be.

1.1. Az EU alkotmányos alapja, az EK Egyezmény

Az Európai Unió (EU) *alkotmányos alapját* a Párizsi Egyezmény (az 1951. évi Európai Szén és Acél Egyezmény), az 1957. évi Római Egyezmény jelenti (amely létrehozta *az Európai Gazdasági Közösséget (EEC)/EK Egyezmény* és az Európai Atomenergia Közösséget), ezt módosította az Egységes Európai Okmány (1986), az Európai Unióról szóló Maastrichti Egyezmény (1992) és az 1997. évi Amszterdami Egyezmény.

Az *EK Egyezményt* 1957-ben írták alá és 1958. január 1-én lépett hatályba. Meghatározta a Közösség *feladatait/célkitűzéseit* és általánosságban meghatározta *a módozatokat/eszközöket*.

A Közösség *feladatai* a következők:

‘elősegíteni a gazdasági tevékenységek harmonikus fejlődését, a folyamatos és kiegyensúlyozott bővülést, a fokozott stabilitást, az életszínvonal gyors növekedését és a Tagállamok közötti szorosabb kapcsolat megvalósulását’ (EK Egyezmény, 2. Cikkely).

Az EK Egyezmény 3c. Cikkelye tartalmazza azokat az eszközöket, amelyekkel a fenti célok elérendők:

*‘egy olyan **belső piac**, amelyben felszámolják az **áruk**, személyek, szolgáltatások és a tőke Tagállamok közötti szabad mozgása akadályait’*

1.2. A kezdet évei

Sikerek

1958-ban az EU hat országból (az alapító országokból) állt: Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Luxembourg és Hollandia. A 70-es, 80-as és 90-es években más európai országok is beléptek az EU-ba. Az EK Egyezmény tizenkét évben határozta meg azt az időt, ameddig a közös piac létrejöttének ***minden akadályát*** meg kell szüntetni. Ezt a határidőt nem tartották be. A vámunió azonban 1968-ban megvalósult. Ez azt jelenti, ***hogy a hat alapító Tagország között megszüntettek minden vámot*** és bevezettek egy ***Közös Vámtarifát***. Ez egy harmadik országgal szemben alkalmazott külső vámot jelent.

A belső vámok eltörlése lendületet adott az érintett országok gazdaságainak. A Közösségen belüli kereskedelem jelentősen megnőtt és a fogyasztók élvezték az alacsonyabb árak és a bővebb választék előnyeit.

Problémák

A hetvenes években nyilvánvalóvá vált, hogy ***létezett még*** számtalan ***egyéb akadály***, például a Tagállamokban érvényben lévő eltérő szabványok. Ennek következtében, ***az áruk szabad mozgása a valóságban nem létezett***. Az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak jogában állt akadályokat megszüntetni, de csak abban az esetben, ha azt a Tanács egyhangúlag elfogadta. Mivel újabb országok is csatlakoztak az EU-hoz és a Tagállamok védték iparaik érdekeit, az akadályok eltávolítása gyakorlatilag lehetetlennek bizonyult.

Szerencsére, az ***EK Egyezmény 30. Cikkelye*** praktikus mentességet kínált azoknak a vállalatoknak, akiknek az egyik Tagállamból a másikba való exportálással problémái voltak.

A 30. Cikkely kimondja: ‘(...) a Tagállamok között ***tilos (...) az*** import mennyiségi korlátozása ***és minden más, azzal egyenértékű intézkedés alkalmazása.***’

Több eset a Luxemburgi Igazságügyi Bíróság elé került. A Bíróság feladata biztosítani, hogy a Közösségi jogszabályokat az Egyezményeknek megfelelően értelmezzék és alkalmazzák. Híressé vált esetek, ***Dassonville eset (1974)*** és a ***Cassis De Dijon ügy (1979)*** (bővebb leírása az 1. dobozban található). A Bírósági ítélet ezekben és más esetekben kimondta, hogy az ilyen nem-mennyiségi korlátozások nem megengedettek. Azonban néhány más esetben egyes Tagországokban megerősítette a speciális rendelkezések érvényességét.

1.3. A Fehér Könyv és az Egységes Európai Okmány

Nyilvánvalóvá vált tehát, hogy a bíróság hatalma önmagában nem eredményez egy olyan egységes piacot, ahol az áruk mozgása valóban szabad. Válaszul erre az óriási problémára, a Bizottság kiadta a „*Belső Piac Kitejtésítése*” című *Fehér Könyvet*. Ez a dokumentum mintegy **300** (fizikai, technikai és fiskális) *akadályt* tárt fel. Kitért azokra a jogi intézkedésekre is, amelyekre szükség volt az akadályok eltávolításához és a valódi belső piac létrehozásához. A Fehér Könyvben megfogalmazott elképzelések döntő többsége nem volt új, ám az integráció folyamatának, amely szinte teljesen megállt a nyolcvanas évek első felében mégis *új, politikai lendületet adott*.

Ennek a jelentős dokumentumnak az alapján fogalmazták meg az *Egységes Európai Okmányt* (SEA). 1986-ban írták alá és 1987-ben lépett hatályba. Attól a pillanattól kezdve már *nem volt szükség egyhangúságra*. Az áruk (és szolgáltatások) közös piaccal kapcsolatos intézkedéseket minősített többség is jóváhagyhatta. Ez felgyorsította az integrációs folyamatot.

A SEA ezen kívül kinyilvánította, hogy: *‘A Közösség 1992. december 31-én lejáró időszakot követően intézkedéseket kell, hogy elfogadjon a belső piac fokozatos kialakítása céljából (...). A belső piac egy belső határok nélküli térséget fog alkotni, ahol biztosított az áruk, személyek, szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.’*

1993. január 1-én bevezették az egységes piacot.

Attól kezdve a Közösség belső határain átlépő *árukat a határon már nem vették alá vámellenőrzésnek*. A Tagállamokban ezek az adminisztratív ellenőrzések most már vállalati szinten történnek.

A Tagállamok vállalkozásai közötti áruforgalomban a *hozzáadott érték adót* (ÁFA) abban a Tagországban vetik ki, ahová az árut leszállítják (*a cél ország elve*) az abban a Tagországban érvényes mértékben és szabályok szerint. Az árut szállító vállalkozás nulla százalékot alkalmaz.

Az Európai Unió *Vámját* - a Közös Vámtarifa szerint- csak akkor kell megfizetni, ha az árut kívülről hozzák be az EU vámterületének szabad mozgásába. Ha a vámot megfizették, az áruk szabadon mozoghatnak az EU belső piacán.

Az Európai Unió egységes piaca - 370 millió vevővel és üzleti vállalkozások millióival – ma az iparosodott világ legnagyobb piaca.

1. Doboz

Az áruk szabad mozgása: két fontos bírósági ítélet

Dassonville, 1974. július 14.8./74

Belgiumban, a származás meghatározásának elismeréséhez a Belga Kormány nyilatkozatára volt szükség. Ezen kívül, a belga törvények tiltották az elismert származási helyről származó szeszes italok importját, ha az árut nem kísérte a megjelölés viselésére feljogosító igazoló okmány.

A Belga Kormány a „Skót Whisky” nevet hivatalosan elismerte, mint származás megjelölését. Gustave Dassonville, nagykereskedő, aki Franciaországgal kereskedett, és fia, Benoit Dassonville aki a cégnek egy leányvállalatát vezette Belgiumban, ‘Johnnie Walker’ és ‘Vat 69’ skót whisky importáltak Franciaországból Belgiumba. Mivel Franciaország nem kért származási bizonyítványt a skót whiskyhez, Dassonvilleknek nem volt igazolásuk a brit hatóságoktól. A whisky Belgiumba történő importálásához készülve Dassonvillek nyomtatott címkéket ragasztottak fel a következő szöveggel ‘Brit Származási Vámigazolás’, és kézzel hozzáírták a francia jövedéki biztosíték számát és dátumát, mivel a francia szabályok csak ezt írták elő.

A belga hatóságok az okmányokat elégtelennek találták, és eljárást indítottak Dassonvillek ellen a belga törvények megsértése miatt és azzal vádolták őket, hogy elmulasztották beszerezni a megfelelő okmányokat. A ‘Johnnie Walker’ és ‘Vat 69’ két kizárólagos importőre polgári pert indított.

A Brüsszeli Tribunal de Premiere Instance előzetes döntést kért az EK Egyezmény 30. Cikkelye alapján.

A Bíróság döntése a következő volt: *‘A Tagállamok által életbe léptetett minden olyan kereskedelmi szabály, amely alkalmas arra, hogy közvetve vagy közvetlenül, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozza a Közösségen belüli kereskedelmet, olyan intézkedésnek tekintendő, amely a mennyiségi korlátozásokkal egyenértékű hatást fejt ki.’*

Mivel annak a kereskedőnek, aki olyan skót whiskyt akar importálni Belgiumba, ami Franciaországban már szabadon mozog, igen nagy nehézséget okoz a kérdéses dokumentum megszerzése, szemben azzal a kereskedővel, aki közvetlenül a származási országból importálja azt, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez a belga kívánság akadályozta a Közösségen belüli kereskedelmet.

Forrás: www.law.nyu.edu/weilerj/unit9/eu97905.htm. New York University School of Business, prof. Weiler, 1997

Cassis de Dijon, 1979. február 20., 120/78

A 'Cassis de Dijon' esetben, az Európai Igazságügyi Bíróság egy német import tilalmat vetett el.

A tiltás nem engedélyezte az olyan likőrök behozatalát, eladását és/vagy értékesítését Németországban, amelyek nem elégítették ki a minimum német alkohol szabványokat. A kérdéses eset a Cassis de Dijon-ra, egy francia likőrre vonatkozott. A Cassis 15-20% alkoholt tartalmaz, és a német szabványok 25%-ot írtak elő.

A német kormány elsősorban egészségügyi indokkal támasztotta alá szabályozásának érvényességét, azt állítva, hogy a szabály azt a célt szolgálja, hogy megakadályozza az alkohol tartalmú italok elburjánzását a német piacon. Úgy érvelt, hogy az alacsony alkohol tartalmú italok nagyobb készletet jelentenek az alkoholizmusra, hisz nagyobb a tolerancia irányukba, mint a magasabb alkohol tartalmúak irányába.

Miután az esetet a német bíróság elé vitték, az Európai Igazságügyi Bíróság úgy döntött, hogy mivel a Cassis kielégíti a francia szabványokat, nem tiltható ki a német piacról (30 Cikkely).

A német védelem elutasítása után a Bíróság tételesen megfogalmazta azt az általános elvet, ami mostanra a döntés leghíresebb részévé vált:

'Semmilyen elfogadható indok nincsen arra, (...) hogy amennyiben valamelyik Tagországban azt a jogszabályoknak megfelelően állították elő és értékesítették, az alkohol tartalmú italokat ne lehetne bevinni bármelyik másik Tagországba.'

A Bíróság úgy döntött, hogy kereskedelmi akadályok csak abban az esetben tarthatók fenn, ha azok: (1) a fiskális ellenőrzés hatékonyságának, (2) a közegészség védelmének, (3) a kereskedelmi ügyletek tisztaságának és (4) a fogyasztók védelmének követelményeit szolgálják. Amikor ezek valamelyikét veszély fenyegeti, és az import tilalom érvényesnek minősül, a Bizottság direktívák formájában megadja a minimális szabványokat. Ekkor a Tagállamok kötelesek harmonizálni saját szabványaikat a Bizottsági direktívákban meghatározott kritériumok kielégítése céljából.

Forrás: www.american.edu/ted//cassis.htm. Trade and Environment Database (TED)

1.4. A technikai akadályok megszüntetése: három eszköz

Az EU piacán jelenleg a technikai akadályok gátolják leginkább az áruk szabad mozgását (lásd még 4. Fejezet, 4.2. bekezdés). A nemzeti rendelkezések kereskedelemkorlátozó hatását az okozza, hogy a termékeket át kell konfigurálni annak érdekében, hogy megfeleljenek a partner ország előírásainak. A becslések szerint 1985-ben az EU-ban több, mint 100.000 különböző nemzeti specifikáció létezett egymás mellett. Jelenleg, az EU-n belüli kereskedelem értékének 75%-ra vonatkoznak kötelező előírások. Ha ezt a teljes gazdasági tevékenységet csak nemzeti szinten szabályoznák, joggal várhatnánk, hogy nagy részük ki lenne téve a technikai akadályok veszélyének.

Az EU-n belül *háromféle eszközt* alkalmaznak a technikai akadályok kezelésére:

- új technikai kereskedelmi akadályok bevezetésének megakadályozása
- kölcsönös elismerés
- technikai harmonizáció (az 'Új Megközelítés').

Új, technikai kereskedelmi akadályok megakadályozása

Megfigyelhető a szabályozó hatóságoknak az a törekvése, hogy az új műszaki fejlesztések, termékfejlesztések és termék innováció hatására folyamatosan változtassák és bővítsék a nemzeti technikai szabályozások rendszerét. A gyakorlatban, a Tagállamok továbbra is éppen azokba az ágazatokba koncentrálnak szabályozási energiáikat, ahol már elfogadásra kerültek az EU jogszabályok (pl. élelmiszer, szállítási eszközök, vegyi anyagok és gyógyszerek, távközlési berendezések, építőipari termékek, gépészet).

Bevezetésre került egy kölcsönös tájékoztatási eljárás *(98/48/EC Direktívával módosított 98/34/EC Direktíva)* ami a Bizottság és a Tagállamok számára:

- lehetőséget ad arra, hogy bármilyen nemzeti szabályozási javaslatot magfontolás tárgyává tegyenek, és
- tiltakozzanak minden potenciális kereskedelemkorlátozó rendelkezés ellen, még mielőtt az törvényerőre emelkedne.

Hatályba lépett ezen kívül az az előírás is, (1997. január 1.) ami szerint a Tagországok kötelesek értesíteni egymást minden olyan termékről, amelynek nem adják meg a kölcsönös

elismerés kedvezményét. Ez a rendelkezés megnyitja az utat ahhoz, hogy szisztematikus elemzésnek vessenek alá minden olyan terméket, aminél valamelyik Tagállam úgy véli, hogy a nemzeti szabályok minőségileg más szabályozási védelmi szintet képviselnek tekintettel arra, hogy:

- megállapítsák, hogy ez a nézet objektíven alátámasztható-e, és
- szükséges-e megfelelő intézkedés.

Kölcsönös elismerés

A Tagállamok általában eltérő módon szabályozzák ugyanakkor a terméknek a kockázatait. Általában, az eltérő nemzeti technikai rendelkezések alapján gyártott termékek (amely rendelkezések ugyanazokat a termékkockázatokat érintik) a bennük megtestesülő védelem szempontjából 'ekvivalensek'.

Ennek elismeréseként, a ***Tagországok kötelesek biztosítani a piacra jutást a partner ország olyan specifikációinak megfelelően előállított termékeknek, amelyek az előírt célra 'ekvivalens' védelmi szintet testesítenek meg, az*** Igazságügyi Bíróság '***Cassis de Dijon***' esetben hozott döntésének megfelelően (lásd 1. doboz). Ahol a gyártási országban hatályban lévő előírások a kérdéses szabályozási cél eléréséhez egyenértékű garanciákat adnak, mint a rendeltetési Tagországban, akkor az importáló Tagország nem követelheti meg, hogy a terméket saját szabályozási specifikációihoz adaptálják. ***A kölcsönös elismerést általában új vagy speciális termékekre alkalmazzák, vagy akkor, ha a termékek kívül esnek az EU jogharmonizáción.*** A kölcsönös elismerés hatásos lehet a berendezések és tartós fogyasztási cikkek esetében. Viszont nehézségek merülhetnek fel ott, ahol a termék kockázat nagy (pl. gyógyszerek) és ott, ahol a vevők vagy a felhasználók közvetlenül veszélyeztetettek.

Vannak ezen kívül más komoly szempontok is:

- ott, ahol a ***technikai szabályok*** nemzeti ***megközelítése annyira különböző***, hogy kizárja az elv egyszerű alkalmazását – pl. ahol a fogyasztók közvetlenül ki vannak téve a kockázatnak – a kölcsönös elismerés elve csak korlátozott szerepet játszhat a szabad áramlás biztosításában. Ahhoz, hogy az EU-n belüli szabad áramlás megvalósuljon ezen termékek vonatkozásában, szükség lehet a megengedhető termékek és összetételük, valamint a címkézésük tekintetében bizonyos ***harmonizációra***.
- ahol a választott módszer a kölcsönös elismerés, előfordulhat, hogy ***az importáló ország egészségügyi és biztonságtechnikai hatóságai nem képesek az exportáló országénak***

megfelelő specifikációjú termék megfelelőségre vonatkozó bizonyítékok megbízhatóságát megállapítani. Szükség van ezért a nemzeti rendeletekkel és az ehhez tartozó megfelelőség meghatározási eljárásokkal kapcsolatos információcsere fokozására. Ide tartozik a vizsgáló és tanúsító szervezetek általánosan elfogadott akkreditációs rendszerének kialakítása is.

- még abban az esetben is, ha az áruk szabad mozgásának szabályozási akadályait eltávolították, az importáló országbeli **vásárlóknak** a helyi (önkéntes) specifikációk szerint előállított termékekkel szembeni **preferenciája** az egyes Tagországokban az import termékek számára egy további, nem-szabályozási, technikai akadályt jelenthet.

Elégedetlenség tapasztalható ma abban a tekintetben, hogy a kölcsönös elismerés elv nem képes megteremteni az áruk szabad mozgásának feltételeit. Az egyik legfőbb probléma a **szabálysértőkkel szembeni eljárás kezdeményezésének korlátozottsága.**

Technikai harmonizáció

Ott, ahol nem tételezhető fel ekvivalencia a nemzeti szabályokba épített szabályozási védelmi szintek között az egyetlen járható út a kérdéses technikai akadály eltávolítására a **törvényileg kötelező erejű követelmények egy közös készletéről** (minősített többségű szavazás alapján) történő megállapodás lehet. Ha ilyen megállapodás létrejön, további jogi korlátok már nem akadályozhatják a megfelelő termék piacrajutását a Közösség egyetlen Tagországában sem. Az EU technikai specifikációkat harmonizáló törvénykezése két különböző megközelítést alkalmaz:

- ‘régi megközelítés (részletes harmonizáció)
- ‘új megközelítés’ (lényeges követelmények).

Régi megközelítés: részletes harmonizáció

Bizonyos termékek esetében, a **kockázat jellege megköveteli a termékenként, vagy sokszor az alkotórészenkénti jogalkotást.** Abban az esetben, ha ezen áruk szabad mozgásához EU intézkedésekre van szükség, akkor az EU szabályozásnak megfelelő mértékben **részletesnek** kell lenni ahhoz, hogy a kockázattal szemben védelmet biztosítson.

Ott, ahol a terméket piacra juttatása előtt nemzeti hatóságnál regisztráltatni kell, vagy formai engedélyezés szükséges, koordinált termékvizsgálatra, az eljárásokkal szembeni centralizált megközelítésre van szükség (járművek), vagy a kettő kombinációjára (gyógyszerek).

A jogszabály harmonizációra vonatkozó részletes programok bevezetése megszüntetni látszik mélyen beivódott technikai kereskedelmi akadályokat olyan ágazatokban, amelyek az EU-n belüli kereskedelem több, mint 30%-t teszi ki (pl. járművek, vegyszerek, gyógyszerek, élelmiszerek).

Új megközelítés: a lényeges követelmények szabályozása

A technikai harmonizáció úgynevezett 'új megközelítést' **1985-ben** vezették be az állami hatóságok és a gyártók, a vizsgáló és tanúsító valamint a szabványosító hatóságok közötti felelősség megosztás alapján. Az **új megközelítés kulcselemei** a következők:

- a jogszabály azokra a **'lényeges' követelményekre** korlátozódik, amelyek a témában a kollektív érdekek magas szintű védelmét garantálják
- **a szabványosító szervek** feladata meghatározni azon részletes technikai megoldásokat, amelyek önkéntes jellegűek
- ezeknek a megoldásoknak az alkalmazása (harmonizált **szabványok**) biztosítják a 'lényeges követelményeknek' való megfelelés feltételezését
- **a gyártók jogi felelőséggel tartoznak** annak biztosításáért, hogy minden értékesített termék megfelel ezeknek a lényeges követelményeknek
- **a megfelelés vizsgálatát a vizsgáló és tanúsító szervek végzik.** Ezeket a Tagállam hatóságai jelölik ki és az ő felelőségük alatt tevékenykednek. A Tagállamok kölcsönösen elismerik azokat a megfelelési bizonyítványokat, amelyeket másik Tagállamok által kijelölt szervek bocsátanak ki (**'értesített szervek'**)

Az új megközelítést számos ágazatban alkalmazták, többek között a fogyasztási javak és berendezések esetében.

Bővebb információ

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">• az új megközelítés direktívák bevezetésére irányuló, kifejlesztés alatt álló szabványok listája: http://www.newapproach.org.directivelist.asp• általános információ: http://europa.eu.int/comm/enterprise/new_approach/standardization/
és: http://www.newapproach.org |
|--|

- bevezetett Új megközelítés direktívák megjelentek az Európai Közösségek Hivatalos lapjának L sorozatában. Új megközelítés direktívára vonatkozó javaslatok a Hivatalos lap C sorozatában jelennek meg.

2. Áruk szabad mozgása: definíciók

*Az áruk szabad mozgása egyike annak a **négy alap szabadságnak**, ami az EU vállalatait és állampolgárait megilletik, és a belső piac egyik sarokpontja. De mi az áru? Mit jelent a szabad mozgás? És minden áru szabadon mozoghat az EU-ban?*

2.1. Áru

Minden, amit az EU-ban előállítanak az áru, vagy szolgáltatás. Ez az a két kategória, amire a termékeket felosztják. Ezek tovább csoportosíthatók fogyasztói vagy ipari, illetve végtermék vagy köztes termék kategóriába. Az áruk **materiális** termékek. ‘Materiális’ azt jelenti, hogy a termék érezhető és/vagy látható, és/vagy szagolható, és/vagy tárolható. Az áruk feloszthatók **tartós** (pl. autók, játékok, mosógép) és **fogyó** (pl. élelmiszer) termékekre.

2.2. Az áruk szabad mozgása: általános hatály

Az EK Egyezmény 9. és 10. Cikkelye a következőképpen határozza meg az áruk szabad mozgása elvének hatályát az érintett áruk és országok tekintetében:

A Közösség alapja a **valamennyi áru kereskedelmére** kiterjedő vámunió, amely **a Tagországok között tiltja az export és import vámok és minden hasonló hatású díjtétel alkalmazását, valamint** előírja egy a harmadik országokkal szemben alkalmazandó közös vámtarifa bevezetését. (EK Egyezmény, 9. Cikkely).

Ezek a rendelkezések vonatkoznak mind a Tagországokból származó termékekre, **MIND** a Tagországokban szabadon mozgó **harmadik országokból származó termékekre** egyaránt (EK Egyezmény, 9. Cikkely).

A harmadik országokból érkező termékek akkor tekintendők valamely Tagországban szabadon mozognak, ha a vámelőírásokat teljesítették és a fizetendő vámokat vagy azzal egyenértékű adókat a kérdéses Tagországban kivetették és, ha a vámok és adók sem részben, sem egészben nem kerültek visszatérítésre (EK Egyezmény, 10-1. Cikkely).

2.3. Kivételek

Azt jelenti ez, hogy minden áru szabadon mozog a Tagországok között? Nem egészen. Vannak bizonyos kivételek, ezeket az **EK Egyezmény 36. Cikkelye** sorolja fel.

A 36. Cikkely kimondja, hogy: ‘A 30. Cikkely rendelkezései (...) nem zárják ki az áruk exportjával, importjával és tranzitálásával kapcsolatos tilalmakat vagy korlátozásokat, ha azt:

- **közzerkölc, közrend és közbiztonság**
- **az emberek, állatok vagy növények életének és egészségének védelme**
- **a művészi, történelmi vagy archeológiai értékű nemzeti kincsek védelme, vagy**
- **ipari vagy kereskedelmi tulajdon védelme** indokolja.

Ezek a tilalmak és korlátozások azonban semmiképpen sem használhatók az országok közötti kereskedelem tetszőleges diszkriminációjának vagy rejtett kereskedelmi korlátozásának eszközeiként.’

Egy ide tartozó téma az az embargó, amit a Bizottság a szivacsos agyvelőgyulladás (BSE) következtében a marhahús ellátási lánc termékeivel szemben elrendelt. Ebben az esetben, veszélyben van az emberek és állatok egészsége, és ezért az áruk szabad mozgása alól kivételt tettek.

A 2. dobozban két példát mutatunk be arra, hogy ezek a kivételek hogyan jelennek meg a jogszabályalkotásban

2. Doboz

Az áruk szabad mozgása: két példa a kivételekre

RADIOAKTÍV HULLADÉKOK ÉS ANYAGOK

KÖZÖSSÉGI INTÉZKEDÉSEK

Az 1992. február 3-iki 92/3/Euratom Tanácsi Direktíva A Közösségbe belépő és onnan kilépő radioaktív hulladékok Tagállamok közötti átadásának felügyeletéről és ellenőrzéséről.

CÉLKITŰZÉSEK

Előzetes engedélyezési rendszer kialakítása a radioaktív hulladékok mindennemű mozgásának ellenőrzésére az ionizáló sugárzás veszélyeivel szembeni védelem növelése érdekében.

KULTURÁLIS JAVAK EXPORTJA

KÖZÖSSÉGI INTÉZKEDÉSEK

1992. december 9-iki 3911/92 (EEC) Tanácsi Rendelet a kulturális javak exportjáról.

Módosító intézkedés:

1996. december 16-iki 2469/96 Tanácsi Rendelet

CÉLKITŰZÉS

A kulturális javak harmonizált export ellenőrzése a Közösség külső határainál.

3. Az Európai Unió jogrendje

Az Európai Unió jogrendje igen bonyolult. Fontos azonban, hogy minden kis- és középvállalat rendelkezzen a különböző jogforrásokra vonatkozó általános ismeretekkel, mert azok egyre inkább befolyásolják a vállalatok napi működését és tevékenységét. Ebben a fejezetben megpróbáljuk felvázolni az EU jogrendjét és bemutatjuk az áruk szabad mozgása szempontjából legfontosabb jogszabályokat.

3.1. Az EU jogrendje: áttekintés

A 3. Dobozban összefoglaljuk a közösségi jog jogforrásait.

3. Doboz

Közösségi jog: a jogforrások összefoglalása

Elsődleges közösségi jogforrás

Egyezmények

Másodlagos közösségi jogforrások

rendeletek, direktívák, döntések, ajánlások és vélemények (és szabványok)

Egyéb források

nemzetközi jogon alapuló szerződések, általános jogelvek, egyes tagállamok közötti szerződések

Valamennyi Egyezmény együttesen (pl. az EC Egyezmény és az Európai Törvény) alkotja az **‘elsődleges közösségi jogot’**. Az Egyezmények a Közösség alapja.

‘A másodlagos közösségi jog’ konkrétan megfogalmazza az elsődleges jogforrás tartalmát és meghatározza a törvények végrehajtásának kereteit. Ezen fő közösségi jogforrásokon kívül vannak egyéb források is. Ezek a 3. Dobozban minden további magyarázat nélkül láthatók.

A másodlagos közösségi joganyaghoz számos különböző típusú jogi **eszköz** tartozik. Mivel (általában) ezek vannak a legközvetlenebb és legnagyobb hatással a Kis- és Középvállalatokra, röviden bemutatjuk őket.

A Rendeletek minden Tagországra, valamint a Tagországok valamennyi állampolgárára nézve kötelező erejű törvények.

A Direktívák (irányelvek) minden Tagországra, amelyikre irányulnak, kötelező erejűek az elrendő célok vonatkozásában. A bevezetés és kikényszerítés módját és eszközeit a direktívák a Tagállamok belső intézményeire bízák. A Tagállamoknak a direktívákat integrálniuk kell saját nemzeti jogrendjükbe. A direktívák rendkívül részletesek és ezért komoly gyakorlati kihatással lehetnek a KKV tevékenységére.

A Döntések azokra kötelezők, akikre irányulnak. Gyakran arra szolgálnak, hogy frissítsék vagy kiegészítsék a direktívákat. Ezért hát komoly kihatással lehetnek a KKV-kra.

Az ajánlások és vélemények tanácsadási jelleggel bíró eszközök (például javasolják valamely, az áruk szabad mozgását akadályozó gyakorlat megváltoztatását).

Az áruk szabad mozgása szempontjából, a **szabványok** nagyon fontosak a KKVk számára. A szabványok nem jogintézmények, hanem a rendeletek és direktívák következményei, eredményei.

A szabványosítás **önkéntes folyamat**, amely a gazdaság különböző szereplőinek konszenzusán alapul. A szabványosítást független, nemzeti, európai és nemzetközi szintű szabványosítási testületek végzik. Az 'új megközelítés' keretein belül (lásd 1. Fejezet), a Közösség politikájában egyre nagyobb szerepet biztosít a szabványosításnak. Először a technikai, műszaki harmonizáció területén, az informatikai és távközlési technológiákban (ICT) és a közbeszerzésben, majd olyan területeken is, mint a környezetvédelem, szállítás, energia, versenyképesség és fogyasztóvédelem.

Bővebb információ

A Közösségi Jog ABC-je, 115 oldal, Katalógusszám: PD-25-99-221-EN-C

'A kiadvány célja, az európai jogrend magyarázata. Elsősorban nem jogi végzettségűeknek szól és a közemberek számára érthető módon próbálja leírni az Egyezményeket.' (Forrás: EU).

3.2. Az áruk szabad mozgása: a legfontosabb jogszabályok

Nincs lehetőség arra, hogy ebben az oktatási segédeszközben felsoroljuk az áruk szabad mozgásával kapcsolatos valamennyi jogszabályt. Ezért ebben a fejezetben a legfontosabb jogszabályok egy válogatása található.

Általános jogszabályok

1966. november 7-iki 66/683/EEC Bizottsági Direktíva az Egyezmény 9. és 10. Cikkelye alapján szabad mozgásra bekerült áruk és a nemzeti termékek elbánásával kapcsolatos mindennemű különbségek eltörléséről, mindazon törvények, rendeletek vagy adminisztratív rendelkezések tekintetében, amelyek tiltják a hivatkozott áruk használatát és előírják a nemzeti termékek használatát vagy annak használatát nyereségesség kérdésévé teszik.

Hivatalos Közlöny (Official Journal) 220. sz. 30/11/1966. 3748 – 3750. old.

Cél: kialakítani a termékek szabad mozgásának rendszerét, elbánásbeli különbségek nélkül.

Módosítások:

Módosította (HK L 013 19.01.1970. 1. old.)

A 33. (7) Cikkely rendelkezésein alapuló 1969. december 22-iki 70/50/EEC Bizottsági Direktíva, a mennyiségi importkorlátozásokkal azonos hatású azon intézkedések eltörléséről, amelyekre az EEC Egyezmény keretében elfogadott egyéb rendelkezések nem vonatkoznak.

Hivatalos Közlöny L 013, 19/01/1970 p. 0029 - 0031

Cél: az olyan intézkedések eltörlése, amelyek az importot drágábbá vagy bonyolultabbá teszik, mint a hazai termék értékesítését.

1983. december 1-i 83/643/EEC Tanácsi Direktíva a Tagállamok közötti áruszállítás ellenőrzésének és adminisztratív formalitásainak megkönnyítéséről

Hivatalos Közlöny L 359, 22/12/1983. 0008 – 0011. old.

Cél: a tagországok közötti áruszállítások megkönnyítése a fizikai vizsgálatra és adminisztratív eljárásra vonatkozó szabályok meghatározása révén.

Módosítások:

Módosította (HK L 024 27.01.1987.33. old.)

Módosította (HK L 187 13.07.1991.47. old.)

1985. július 25-iki 85/374/EEC Tanácsi Direktíva a Tagállamokban a hibás termékekkel kapcsolatos felelősségre vonatkozó törvények, rendeletek és adminisztratív rendelkezések közelítéséről

Hivatalos Közlöny L 210 , 07/08/1985. 0029 – 0033. old .

Cél: a hibás termékekkel kapcsolatos termelői felelősség szabályozásának egyértelműsítése.

Módosítások:

Beépítette: (HK L 001 03.01.1994.263. old.)

Beépítette: (HK L 001 03.01.1994.321. old.)

Módosította (HK L 141 04.06.1999.20. old.)

1992. június 18-iki 92/50/EEC Tanácsi Direktíva a közszolgáltatási szerződések odaítélése eljárásrendjének koordinálásáról

Hivatalos Közlöny L 209 , 24/07/1992. 0001 – 0024. old .

Finn speciális kiadás: 6. Fejezet 3. Kötet 139. old .

Svéd speciális kiadás: 6. Fejezet 3. Kötet 139. old

Cél: a közszolgáltatási szerződések odaítélésével kapcsolatos eljárások koordinálása szabályainak meghatározása.

Módosítások:

Lásd (HK L 199 09.08.1993 p.1)

Módosította 194N

Módosította (HK L 328 28.11.1997 p.1)

1992. június 29-iki 92/59/EEC Tanácsi Direktíva az általános termékbiztonságról

Hivatalos Közlöny L 228 , 11/08/1992. 0024 – 0032. old

Cél: annak biztosítása, hogy a piacra kerülő termékek biztonságosak legyenek, minthogy nincsenek a kérdéses termékek biztonságára vonatkozó konkrét rendelkezések a Közösségi jogban.

1993. február 25-iki 93/5/EEC Tanácsi Direktíva az élelmiszerekkel kapcsolatos kérdések tudományos vizsgálatánál a Bizottságnak nyújtott támogatásról és a Tagállamok együttműködéséről

Hivatalos Közlöny, NO. L 052 , 04/03/1993. 0018 – 0021. old.

Finn speciális kiadás 15. Fejezet, 12. Kötet 87. old.

Svéd speciális kiadás 15. Fejezet, 12. Kötet 87. old.

Cél: annak biztosítása, hogy a Tagországok megfelelő hatóságai és szervei együttműködjenek a Bizottsággal és megadják azt a támogatást, amire annak szüksége van az élelmiszerekkel kapcsolatos közérdekű kérdések tudományos vizsgálatához.

Módosítások:

Módosította (HK L 024 27.01.1987.33. old.)

Módosította (HK L 187 13.07.1991.47. old)

1998. február 16-iki 98/6/EC Európa Parlamenti és Tanácsi Direktíva a fogyasztóvédelemről a fogyasztóknak kínált termékek ármegjelölésében

Hivatalos Közlöny L 080 , 18/03/1998. 0027 – 0031. old.

Cél: az eladási ár és az egység ár megjelölésének kikötéséről a kereskedők által a fogyasztóknak kínált termékeken a fogyasztói tájékoztatás javítása és az ár összehasonlítás megkönnyítése érdekében.

1998. június 22-iki 98/34/EC Európa Parlamenti és Tanácsi Direktíva a technikai szabványok és előírások terén benyújtandó információkkal kapcsolatos eljárás meghatározásáról

Hivatalos Közlöny L 204 , 21/07/1998. 0037 – 0048. old .

Cél: a technikai szabványok és előírások területén az információ nyújtásával kapcsolatos eljárások bevezetése.

Módosítások:

Módosította (HK L 217 05.08.1998.18. old.)

2000. július 20-iki 2000/47/EC Tanácsi Direktíva a Finnországba irányuló sör import időszakos mennyiségi korlátozásáról szóló 69/169/EEC és 92/12/EEC Direktívák módosításáról

Cél: a Finnországban irányuló sör import időszakos mennyiségi korlátozása.

Specifikus jogszabályok

Új megközelítés

Az 'új megközelítés' a technikai harmonizáció egy innovatív módja. Egyebek között egyértelmű felelősség-megosztást vezet be az EU jogalkotók és az európai szabványosítási testületek, a CEN, a CENELEC és az ETSI között az áruk szabad mozgásának jogi keretein belül.

1987 óta az Új Megközelítés és a Globális Megközelítés alapján elfogadott közel 20 direktíva lépett fokozatosan hatályba. Ezeknek a direktíváknak, amelyek a lenti táblázatban vannak feltüntetve, az a kettős céljuk, hogy egyrészt az áruk szabad mozgásához egyenletes teret biztosítsanak a belső piacon, másrészt magas szintű védelmet biztosítsanak. Ebben a jogalkotásban a közös elem az, hogy a kötelező, alapvető követelmények elfogadására, a megfelelésértékelésére szolgáló eljárások meghatározására és a CE jelölés bevezetésére szorítkoznak (lásd még 1. Fejezet). Ez a koncepció a lehető legtágabb választási lehetőséget biztosítja az üzleti szférának a kötelezettségei teljesítésében. Az európai szabványosítási szervezeteknek az a feladata, hogy kidolgozzák azokat a műszaki specifikációkat, amelyek egy módot kínálnak ezeknek a követelményeknek a teljesítésére.

Direktíva (jelen Útmutató hivatkozásai szerint)	Direktíva, Módosítás száma	Alkalmazásának dátuma	Átmeneti időszak vége
1. Kisfeszültségű berendezések ¹	73/23/EEC	74/8/19	97/1/1
	93/68/EEC	95/1/1/	97/1/1
2. Egyszerű nyomáseedények	87/404/EEC	90/7/1/	92/7/1
	90/488/EEC	91/7/1	
	93/68/EEC	95/1/1/	97/1/1
3. Játékok	88/378/EEC	90/1/1/	
	93/68/EEC	95/1/1/	97/1/1
4. Építőipari termékek	89/106/EEC	91/6/27	
	93/68/EEC	95/1/1/	97/1/1

5. Elektromágneses kompatibilitás	89/336/EEC 92/31/EEC 93/68/EEC (98/13/EC) ²	92/1/1 92/10/28/ 95/1/1/ 92/11/6/2	95/12/31 97/1/1
6. Gépi berendezések ³	98/37/EC 98/79/EC	93/1/1 93/1/1 95/1/1 95/1/1 00/6/7	94/12/31 94/12/31 96/12/31 97/1/1
7. Személyi védőeszközök	89/686/EEC 93/68/EEC 93/95/EEC 96/58/EC	92/7/1 95/1/1 94/1/29 97/1/1	95/6/30 97/1/1
8. Nem automatikus súlymérő műszerek	90/384/EEC 93/68/EEC	93/1/1 95/1/1/	02/12/31 97/1/1
9. Aktív implantálható orvosi eszközök	90/385/EEC 93/42/EEC 93/68/EEC	93/1/1 95/1/1 97/1/1	94/12/31 98/6/14
10. Gázberendezések	90/396/EEC 93/68/EEC	92/1/1 95/1/1	95/12/31 97/1/1
11. Forró víz bojlerok	92/42/EEC 93/68/EEC	94/1/1 95/1/1	97/12/31 97/1/1
12. Polgári robbanóanyagok	93/15/EEC	95/1/1	02/12/31
13. Orvosi eszközök	93/42/EEC 98/79/EC	95/1/1 00/6/7	98/6/14 01/1/30
14. Potenciálisan robbanásveszélyes légtér	94/9/EC	96/3/1	03/6/30
15. Szabadidős repülőgépek	94/25/EC	96/6/16/	98/6/16
16. Liftek	95/16/EC	97/7/1	99/6/30
17. Hűtőberendezések	96/57/EC	99/9/3	

18. Nyomás alatti berendezések	97/23/EC	99/11/29	02/5/29
19. Távközlési terminál berendezések ⁴	98/13/EC	92/11/6 92/5/1 95/1/1	
20. <i>In vitro</i> orvosi diagnosztikai eszközök	98/79/EC	00/6/7	03/12/7 05/12/7
21 Rádió és távközlési végberendezések ⁵	99/5/EC	00/4/8	00/4/7 01/4/7

Csomagolás és csomagolási hulladékok	94/62/EC	96/6/30	99/12/31
--------------------------------------	----------	---------	----------

(1) Ezt a direktívát, -amelyet 1973-ban, az Új Megközelítés és a Globális Megközelítés koncepció létrejötte előtt alkottak meg-, bizonyos mértékben hozzáillesztették más Új Megközelítés direktívákhoz 1993-ban. .

(2) Ez nem az elektromágneses kompatibilitásról szóló direktíva módosítása, de hatással van annak alkalmazására.

(3) Ez a direktíva egyetlen szöveggé kodifikálja a 91/368/EEC, 93/44/EEC és 93/68/EEC direktívákkal módosított 89/392/EEC direktívát. A hatálybalépés dátuma az eredeti direktívákon alapszik.

(4) Ez a direktíva egyetlen szöveggé kodifikálja a 93/68/EEC és a kiegészítő 93/97/EEC direktívával módosított 91/263/EEC direktívát. A hatálybalépés dátuma az eredeti direktívákon alapszik.

(5) Ez a direktíva fog majd a távközlési terminál berendezésekre vonatkozó direktíva helyébe lépni.

Új megközelítés az Interneten: www.europa.eu.int/comm/enterprise/regulation/index.htm

Szabványok

1999-10-28 Tanács Határozat "A szabványosítás szerepe Európában"

A Határozat a 2000.5.19-iki HK C 141 számban jelent meg

A Bizottság 1998-05-13-i jelentése a Tanács és az Európa Parlament részére "Az Európai Szabványosítás hatékonysága és számonkérhetősége az Új Megközelítés keretében" " - COM (98) 291

A Jelentés bemutatja az Új Megközelítés és a szabványosítás közötti kapcsolatot és hangsúlyozza, hogy a szabványosításban szükség van a számonkérhetőségre. Ezután megmutatja, hogy hogyan lehet értékelni a hatékonyságot, és számos ajánlást fogalmaz meg a hatékonyság javítására.

Bővebb információ

Tanulmány a szabványosítás hatásáról

annak minőségi és mennyiségi elemzésére, hogy a gazdaság és társadalom mely aspektusaira voltak hatással a szabványok, és milyen mértékben.

Az Új Megközelítés a technikai harmonizációhoz és a szabványosításhoz az Új Megközelítés szerinti Szabványosításnak és Harmonizált Szabványoknak az áttekintése.

Új Megközelítés szerint Szabványosítás

bemutatja a CEN, a CENELEC és az ETSI közös erőfeszítéseit, ahogy e szervek tájékoztatást adnak a szabványokról és bevezetést nyújtanak a szabványosítási folyamatba.

Európai szabványosítási szervezetek

CEN	Európai Szabványosítási Bizottság.
CENELEC	Európai Elektrotechnikai Szabványosítási Bizottság .
ETSI	Európai Távközlési Szabványosítási Intézet

Régi megközelítés

A 'régi megközelítés' magában foglal az ipar különböző ágazataira vonatkozó jogszabályokat. Ezek megtalálhatók a Vállalkozási Főigazgatóság (DG Enterprise) Rózsaszínű Könyvében' ('Pink Book'). Az aqisnak (jogszabályoknak) ez a strukturális listája

a Vállalkozási Főigazgatóság kezelése alatt álló létező Közösségi jogszabályok és egyéb intézkedések referenciáit adja meg.

Ehhez a Főigazgatósághoz tartozik a KKV politika. A könyv jelenleg nem elérhető az Interneten, de 2001-ben már megtalálható lesz. Az alábbi területekre vonatkozó EU jogszabályokat tartalmazza:

- Gépjárművek
- Élelmiszerek
- Vegyi Anyagok
- Gyógyszerek
- Kozmetikumok
- Méréstan és Elő-csomagolás
- Elektromos kockázatok és elektromos berendezések
- Fogyasztók
- Egyéb termékcsoportok
- Horizontális és eljárásbeli intézkedések
- Iparpolitika

A fenti ágazatokra igen nagyszámú és részletes jogszabály vonatkozik. Például, több száz rendelet vonatkozik a gépjárművekre. Ezért csak a termékcsoportoknak ezt a listáját közöljük.

4. Hatásuk a KKV-kra

Az Európai Unió egységes piaca – 370 millió fogyasztójával és a vállalkozások millióival – az ipari világ legnagyobbika. A belső vámok eltörlése lendületet adott az érintett gazdaságoknak. A fogyasztók az alacsonyabb árak és szélesebb választék előnyeit élvezik. De milyen hatással volt ez a vállalatokra? És mik jelenleg a KKV-k előtt álló legnagyobb akadályok?

4.1 Hozzáférés az európai piachoz

Európa az elmúlt közel negyven év alatt egy erősen szétszabdalt piacból egy, az áruk szabad mozgását lehetővé tevő belső piaccá alakult. Az EU-ban működő cégek számára hasznosak a belső piac következő jellemzői:

- a tagállamok között minden vám megszűnt
- a Közösség belső határain átlépő árukat a határon többé már nem vetik vámellenőrzés alá
- a tagállamok közötti áruforgalomban a hozzáadott érték adót (ÁFA) az a Tagállam veti ki, ahová az árut szállítják az ott érvényes mértékben és szabályok szerint
- a harmadik országokból származó importra Közös Vámtarifa vonatkozik.

A belső piac létezése következtében **sokkal könnyebbé vált az exportálás**. Ezen kívül, a vámok és a határnál történő vámellenőrzés eltörlése következtében, sokkal **költséghatékonyabban** lehet az árut más Tagországokban értékesíteni. Az exportáló cégek számára előnyt jelent a **méretgazdaságosság**, aminek következtében a termelési költségek kisebbek. Ennek eredményeként versenyképesebbek a már hosszú ideje nagy, integrált hazai piacokkal rendelkező amerikai és japán cégekkel szemben. A belső piac főként a piaci réseket kihasználó és a fogyasztói piacra termelő KKVk számára előnyös, hiszen számukra a hazai piac mérete korlátozott.

Az Intrastat által készített felmérés szerint **három cég közül kettő számára előnyös a belső piac**.

Az EOS Gallup Üzleti Felmérései világosan mutatják, hogy a belső piac működésével kapcsolatos elégedettségi index folyamatosan nő. Egy 0-100-ig terjedő skálán az index 2000-ben 64 volt, míg 1997-ben csak 52. Ezekben a felmérésekben vizsgálják a belső piac

különböző fontos aspektusait is. A 4. Doboz azt mutatja, hogy összességében a belső piac jól működik.

4. Doboz

Hogyan értékelik a cégek az EU belső piacát egy 0-100-ig terjedő skálán? (EU-átlag)

Akadálytalanul adnak-vesznek árukat és szolgáltatásokat	70
A verseny szabad és tisztességes	67
A jogi keretek kedveznek a kereskedelmi tevékenységnek	64
A szabályokat hatékonyan és részrehajlásmentesen alkalmazzák	63

Forrás: EOS Gallup Felmérés, 2000.

4.2 A főbb akadályok a KKV-k számára

Bár az EU-ban létezik az áruk szabad mozgása, a KKV-k mégis találkoznak problémákkal a belső piacon. Az 5. Dobozban látható az a 10 legfőbb probléma, amellyel a KKV-k szembetalálkoznak.

5. Doboz

A leglényegesebb problémák a belső piacon a KKV-k számára (20-nál több alkalmazottal rendelkező KKVk), fontossági sorrendben

1. A termékeknek a nemzeti specifikációkkal való kompatibilitásához történő átalakításának járulékos költségei
2. Nem szokványos vizsgálati, tanúsítási vagy jóváhagyási eljárások
3. A versenytársnak kedvező állami támogatások, az ÁFA rendszerrel és ÁFA eljárásokkal kapcsolatos nehézségek
4. Nem megfelelő jogi fellebbezési mechanizmusok (szerződésszegés)
5. Diszkriminatív adó elbánás, határon átnyúló szerződések/ügyletek jogbiztonságának hiánya
6. Piacrajutási korlátozások/kizárólagos hálózatok megléte
7. Kalózkodás és hamisítás elleni védelem hiánya
8. A határon átnyúló ügyletek költséges finanszírozási lehetőségei
9. A közbeszerzési piacok döntési hatóságainak diszkriminatív gyakorlata
10. A kért jogok vagy licenzek a helyi versenytársak kezében vannak.

Forrás: Egységes Piac Eredménytábla.

Ez a rangsor korábbi felmérésekkel összevetve meglehetősen stabil.

Az akadályok a különböző vállalkozásokat különbözőképpen érintik. A KKV-k átlagosan **kevesebb akadályról** számolnak be, mint a nagyvállalatok. Ennek oka valószínűleg rugalmasabb hozzáállásuk. Ugyanakkor, azokat az akadályokat, amelyekkel találkoznak, sokkal nehezebb legyőzni, mert nem rendelkeznek azokkal a lehetőségekkel (pl. jogászok és egyéb szakértők) amelyek a nagyvállalatok rendelkezésére állnak.

A nagy cégek (több, mint 250 alkalmazottal) számára komolyabb akadályokat jelentenek az állami támogatások és a helyi versenytársak kezében lévő jogok és licenszek, amelyek akadályozzák piacrajutásukat.

Az alábbi akadályok sokkal fontosabbak a KKV-k számára, mint a nagyvállalatok számára:

- a határon átnyúló szerződések/ügyletek jogbiztonságának hiánya
- nem megfelelő jogorvoslati mechanizmusok a szerződésszegések megoldására
- a kalózkodás és hamisítás elleni védelem hiánya.

5. Kilátások

*A Helsinkai Európa Tanács alkalmával (1999. november) aláírt Belső Piaci Stratégia körvonalazza az **Európai Unió Belső Piacának stratégiai célkitűzéseit** a következő öt évre, és létrehozta a cél akciók nyomon követésére és frissítésére szolgáló mechanizmusokat.*

5.1 Belső piaci stratégia

A stratégiai célok általánosságban a következők:

- *az EU termék- és tőkepiaca hatékonyságának növelése*
- *az üzleti környezet javítása*
- *a Belső Piac eredményeinek kiaknázása egy változó világban*
- *az állampolgárok életminőségének javítása.*

A Belső Piaci Stratégia 2000. évi Felülvizsgálata hozzásegít ahhoz, hogy a figyelem a tennivalókra összpontosuljon és, hogy az 1998. évi Lisszaboni Európa Tanács által meghatározott célokra irányítódjanak újra az erőfeszítések.

A 2000. évi Felülvizsgálatban meghatározott cselekvési prioritások a következők:

Növelni az EU termék- és tőkepiacának hatékonyságát

- a befektetések, kutatás és innováció ösztönzése céljából elengedhetetlen, hogy a **közösségi szabadság** létrehozására irányuló rendeletről gyors megállapodás szülessen.
- **további liberalizációra** van szükség az olyan területeken, mint pl. a gáz, elektromosság, postai szolgáltatások és szállítás, mert a verseny alacsonyabb árakat, innovatív szolgáltatásokat és új munkahelyeket eredményez. Különösen fontos, hogy a Tagállamok befejezzék az európai energia- és elektronikus kommunikációs piacok liberalizációját és megállapodjanak a postai szolgáltatások liberalizálásának következő lépéseiben.
- **teljesen integrált pénzügyi piacok**. 2005-ben határozták meg azt az időpontot, amikorra be kell fejezni a Pénzügyi Szolgáltatásokkal kapcsolatos Akciótervet és 2003-ra teljes egészében végre kell hajtani a Kockázati Tőke Akciótervet.

Az üzleti környezet javítása

- ***a verseny elősegítése.*** A Tagországoknak azon kell munkálkodni, hogy csökkentsék az Állami Támogatás szintjét.
- ***a szolgáltatások integrálásának javítása.*** A Bizottság új stratégiát fog kimunkálni a szolgáltatások kereskedelme előtt álló, még meglévő akadályok megszüntetésére annak érdekében, hogy évi 3%-os növekedés valósuljon meg ebben az ágazatban. Kulcs elem lesz az elektronikus kereskedelem jogi kereteinek kimunkálása.
- ***a terhek csökkentése.*** A Bizottság 2001. június végéig javaslatot tesz egy új integrált szabályozási és egyszerűsítési kezdeményezésre.
- ***a közbeszerzési piacok liberalizálása.*** Egy valóban liberalizált közbeszerzési piac megteremtésének elengedhetetlen feltétele, hogy egy jogalkotási csomagba foglalt új, egyszerűsített szabályok mielőbb betervezésére kerüljenek.
- ***az adó torzítások megszüntetése.*** A tisztességtelen adó verseny továbbra is torzítja az áruk és szolgáltatások szabad kereskedelmét.

A belső piac eredményeinek kihasználása egy változó világban

- a belső piacot ***modernizálni kell, és fel kell gyorsítani, hogy a kibővített Unió kiszolgálására alkalmassá legyen.*** A rendelkezésre álló eszközöknek – elsősorban a Phare által biztosított twinning, technikai támogatás és beruházás – az adminisztratív infrastruktúra minőségének javítására kell összpontosítani, elsősorban a bank, biztosítás és értékpapír-felügyelet területén.

Az állampolgárok életminőségének javítása

- ***a belső piacból származó jogok kikényszerítése, valamint az állampolgárokkal és az üzleti szférával folytatott párbeszéd elmélyítése.*** Az állampolgárokkal és az üzleti szférával folytatott párbeszédhez csatornaként az Internet használható. Nem csak a tájékoztatás és információ közzétételéhez, hanem a belső piac gyakorlati működésére vonatkozó nézetek és tapasztalatok összegyűjtésére is, ami viszont a politika kialakításához nyújt segítséget. Ez az eszköz egyre tovább fejlődik. Különösen fontos gyors, hatékony és egyszerű megoldásokat találni azoknak az állampolgároknak és a vállalkozásoknak, akiknek problémát okoz jogaik kikényszerítése. A Bizottság, az Európa Parlament javaslatára Belső Piaci Fórumot fog rendezni, hogy megvizsgálja az állampolgárok és vállalkozások aggályait, véleményeit és, hogy javítson a létező jogorvoslati mechanizmusokon.

5.2 Javasolt új szabályok

Az Új Megközelítés elvein alapuló új direktíva javaslatok:

Nemesfém tárgyak	COM/93/322 végleges és COM/94/267 végleges
Utások szállítására tervezett kábel felvonópályák	COM/93/646/végleges
Csomagolások jelölése	COM/96/191 végleges
Zajkibocsátás	COM/98/46 végleges

6. Hogyan hasznosítsuk a belső piac előnyeit: ellenőrzési lista

A belső piac nagyon megkönnyítette az exportot. De természetesen a vállalkozó – és csak a vállalkozó – az, aki eldöntheti, hogy exportál-e vagy nem. Az export első lépése az alapos felkészülés. Az alábbiakban egy ellenőrzési listát kínálunk, amit minden exportot tervező KKV fel tud használni.

Ez egy **alap ellenőrzési lista**. Ez azt jelenti, hogy azokat a legfontosabb kérdéseket tartalmazza, amelyekre válaszolni kell.

Az ellenőrzési lista hat alapeleme a következő:

- felkészülés és általános tájékozódás
- piackutatás
- termék
- értékesítési csatorna
- ár
- promóció

A. Felkészülés és általános tájékozódás

Fogalmazza meg 'küldetését'.

A küldetésnek négy fontos eleme van:

Jövőkép: mit akarunk **elérni** hosszú távon?

Küldetés: milyen problémát akarunk **megoldani** vevőink számára?

Stratégia: **milyen módon** kívánjuk megvalósítani jövőképünket és küldetésünket (hosszú távon)

Célok: mit akarunk elérni a **következő három évben?** (rövidtávon)

Következik-e a küldetésből az exportálás szükségszerűsége?

Vannak-e egyéb szükségszerűségek, amiért a cég exportálni szándékozik?

Tisztában van-e azzal, hogy az exportnak széleskörű következményei vannak a cége számára?
(pl. dolgozók képzése, pénzügyi következmények, stb.)

Van-e ideje felkészülni az exportra?

Rendelkezésre állnak-e a pénzügyi eszközök, hogy felkészüljön az exportra?

Például, szükség lehet a termék (alapvető) átalakítására.

Megengedheti-e magának a cég a specifikus termék fejlesztését?

Nem lehetne-e erőfeszítéseit jobban kamatoztatni a hazai piacon?

Mely piacok?

Állítson össze egy rövid listát a cége számára legmegfelelőbb export piacokról.

Válasszon és maradjon **egyetlen** cél piacnál.

B. Piackutatás

Szerezzen *általános információt* a választott **ország**:

- (üzleti) kultúrájáról
- nyelvről
- törvényeiről

satöbbi.

Léteznek-e a cél országban olyan rendeletek, amelyek akadályozzák terméke exportálását?

Szerezzen a **célpiacon** vonatkozó *specifikus információkat*.

Mekkora ez a piac?

Mekkora az éves növekedési rátája?

Melyek azok a fő fejlődési irányok/trendek, amelyek a piacot, illetve a piac növekedését befolyásolják?

Gyűjtsön *konkrét információkat* a célpiac **felhasználóiról/fogyasztóiról**.

Mutatnak-e alapvető eltéréseket a célpiac felhasználóinak szükségletei saját hazai piacának felhasználóiétól?

Ha igen, melyek ezek a konkrét szükségletek, igények?

Szerezzen *konkrét információkat* a célpiacon lévő **versenytársakról**.

Kik a főbb versenytársai a célpiacon?

Mekkora az ő piaci részesedésük?

Melyek a főbb verseny termékek?

Készítsen rövid elemzést ezeknek a termékeknek az erősségiről és gyengeségeiről.

Mit tudott meg ebből az elemzésből?

A piaci információk forrásai

Lépjen kapcsolatban egy-két otthoni céggel, akik a célországba exportálnak.

Ez az egyik leggyorsabb módja annak, hogy nagyon sok gyakorlati információ birtokába jusson.

EU Vállalkozás Főigazgatóság Web lapja ('DG' Enterprise)

Nagyon hasznos, mert rengeteg gyakorlati információt tartalmaz.

http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm

Közvetlen linket kínál például a 'Párbeszéd a vállalkozás érdekében' ('Dialogue for business'), az 'Egyablakos Internet lap a vállalkozás érdekében' ('One stop internet shop for business'). Ez az Internet lap az exporttal kapcsolatos számos konkrét kérdésre választ ad.

Az EU Belső Piac Főigazgatóság ('DG' Internal Market)

Itt megtalálható az úgynevezett 'Egységes Piaci Áttekintés Sorozat' ('Single Market Review Series'). A sorozat társkiadói az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala (Office for Official Publications of the European Communities) és az Európai Bizottság

megbízásából a Kogan Page-Earthscan. A Web lapon felsorolt kötetek részletes áttekintést adnak a Közös Piac minden vonatkozásáról. Bevezetnek például az ipar konkrét ágazatainak rejtjelmeibe.

http://europa.eu.int/comm/internal_market/studies.htm

Economist Intelligence Unit

Ugyancsak nagyon fontos információforrás az ***Economist Intelligence Unit***. A The Economist, nemzetközi lap kutató csoportja úgynevezett ország jelentéseket készít az EU tagországairól és más országokról. Ezek az országjelentések nagyon sok általános információt tartalmaznak az egyes országokra vonatkozóan. (lásd címek).

Celex

Ez az EU soknyelvű adatbankja. Megtalálható benne az összes EU jogszabály és más fontos információk.

http://europa.eu.int/celex/htm/celex_en.htm

Euro Info Központok

A több, mint 37 európai országban működő közel 300 Euro Info Központ ('EIC') különböző információkkal, pl. a belső piacra vonatkozó rendeletekkel kapcsolatosan segítik a vállalkozásokat.

<http://europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html>

Feladatuk ezen kívül, hogy a ***Vállalkozás Együttműködési Hálózat (Business Cooperation Network)*** keresztül elősegítsék az üzleti együttműködést.

Vállalkozás Együttműködési Hálózat (BC-net)

Ez a hálózat közel 600 tanácsadót foglalkoztat. A tanácsadók egymással a Brüsszel-ben működő Üzleti Együttműködési Központon keresztül tartják a kapcsolatot. A BC-net segíti a Tagországokban és néhány más országban működő KKV-k partner keresését.

<http://europa.eu.int/comm/represent/be/neder/vademecum2/vadenlprog.htm>

Egyéb információforrások

A konkrét célpiacra vonatkozó jelentések

Az iparra vonatkozó jelentések

A célországban rendezett kereskedelmi kiállítások és vásárok

Nemzetközi ipari és kereskedelmi vásárok

C. Termék

Milyen terméke(ke)t szándékozik exportálni?

Alkalmasak a termékei (általában) exportra?

Vagy a helyi igények kielégítésére készültek?

Készítsen rövid elemzést az exportra kiválasztott termék(ek) erősségeiről és gyengeségeiről.

Versenyképes-e a termék (műszaki szempontból) a kiválasztott célpiacon?

Adaptálni kell-e a terméket a célpiachoz? (az EU-rendeleteknek való megfelelés)

Ellenőrizze le az oktatási segédlet 3. fejezetében bemutatott 'régi' és 'új megközelítés' jogszabályok alapján.

Fontos: a termékre egynél több EU direktíva és szabvány is vonatkozhat!

CE-jelölés (CE=Conformité Européenne, Európai megfelelés) számos ipari termék esetében kötelező.

Az **Euro Info Központok** segítenek annak meghatározásában, hogy kötelező-e a CE jelölés alkalmazása.

Négy kivétel létezik az áruk szabad mozgásának szabálya alól.

Beletartozik-e a termék a 2. fejezetben felsorolt négy termék kategória valamelyikébe?

Ha a terméke 'magas kockázatú' esetleg megvizsgálja egy 'értesített szerv'.

Ez egy olyan szerv, amely azt vizsgálja, hogy a termék megfelel-e a rá vonatkozó direktívák előírásainak. (lásd 3. Fejezet).

Szükség van a vizsgálatra?

A vizsgálati eljárások sok pénzbe kerülnek és nagyon időigényesek. Rendelkezik a szükséges anyagi eszközökkel és idővel?

Nem ütközik a terméke szabadalmakkal?

Megfelel a csomagolás a helyi előírásoknak?

Nem gondolja, hogy esetleg szabadalmi oltalmat kellene kérni ?

Márka és modell is egyaránt levédhető.

Nincs szükség levédésükre?

Kielégíti a termék minősége a célpiac felhasználóinak/fogyasztóinak igényét?

D. Árképzés

Mekkora a legfontosabb versenytermékek árai a célpiacon?

Versenyképes marad-e a termék – az ár szempontjából – a célpiacon, ha minden költséget számításba vesz?

Az exportra ráarakódó többletkiadások a következők:

- vizsgálati eljárás
- csomagolás
- szállítás
- tárolás
- biztosítás (pl. export hitelbiztosítás, áruszállítási biztosítás)
- bank költségek
- export okmányok
- ügynöki jutalék(ok).

E. Értékesítési csatorna(ák)

Saját maga értékesíti a terméket (közvetlen értékesítés), vagy kiadja az értékesítést (indirekt értékesítés)?

Ha a célpiacon korlátozott számú potenciális vásárló van, valószínűleg olcsóbb a direkt megoldást választani.

Többféle lehetséges módja van a direkt, illetve az indirekt értékesítésnek.

Direkt értékesítés

- saját irodája a célpiacon
- közvetlen értékesítés például egy nagy kiskereskedelmi lánc részére
- export kombinálás (= exportőrök egy csoportja)
- Internet.

Indirekt értékesítés

- 'golya viszi a fiát' típusú értékesítés: a terméket egy saját országbeli cég értékesíti, aki már exportál a célpiacra
- importőr
- nagykereskedő.

Számos tényezőtől függ, hogy direkt vagy indirekt értékesítést célszerű-e választania. Például a rendelkezésére álló költségvetéstől.

Ha az értékesítési költségvetése korlátozott, az indirekt export tűnik a legjobb megoldásnak.

Amennyiben ügynökkel vagy importőrrel szándékozik együtt dolgozni, vajon mennyire megbízható a partnere?

Megfelelő ismeretekkel rendelkezik az ügynök vagy importőr az ön termékéről?

Megfelelően ismeri-e az ügynök vagy importőr a célpiacot?

Rendelkezik-e partnere szakszerű értékesítési szervezettel?

Rendelkezik-e partnere megfelelő, szakképzett értékesítés utáni szolgáltatást biztosító szervezettel?

Nincsenek-e partnerének érdekütközést okozó kötelezettségei a versenytárs termékszállítókkal szemben?

Partnerével történt megállapodását szerződésben rögzítették?

Melyik ország törvényei irányadók a szerződésre vonatkozóan?

Az úgynevezett INCO-terminusok közül melyik a legmegfelelőbb Önnek az áru leszállítására?

Az INCO az áruk szállítására vonatkozó feltétel rendszer, amit a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara alakított ki. Ezt fogadják el nemzetközi szinten az árukereskedelemben.

F. Promóció

Milyen promóciós eszközökre van szükség a potenciális felhasználók/vevők elérése érdekében?

Mekkora a promócióra szánt költségvetés?

A költségvetés figyelembe vételével melyek az általunk használható leghatékonyabb promóciós eszközök?

- direkt marketing
- hirdetések (újságok, képeslapok, tv, rádió)
- kereskedelmi vásárok
- Web lap

Kell-e önnek segítség reklámügynökségtől?

A promóciót meg tudja csinálni saját maga?

Szakértővel elemeztesse export elgondolásait, vagy ami még jobb, részletes export tervét. Például egy nemzetközi kereskedelmi tanácsadóval, bankkal vagy a Kereskedelmi Kamara egy szakértőjével.

Üzleti Kontaktus Pontok

Minden Tagállamban és a Kelet-Európai országok egy részében van Üzleti Kontaktus Pont. Ezek segítséget nyújtanak, amikor az exportőrök valamelyik Tagállam nemzeti adminisztrációján belül problémákkal találják magukat szemben. Ez a szolgáltatás ingyenes.

A Kontakt Pontok az alábbi Web helyen található:

http://europa.eu.int/comm/internal_market/cp/bus/intro.htm